

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

200902199-24
EN/SN1 641

Finnfjord AS
P.O. Box 13
9305 FINNSNES

Deres ref.

Vår ref.
11/1421

Dato

20 APR 2012

Finnfjord AS - Vedtak om overtredelsesgebyr - klagesak

1. INNLEDNING

Det vises til Deres klage av 23. september 2011 på Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) vedtak av 2. september 2011 om overtredelsesgebyr.

I NVEs vedtak ble det lagt til grunn at Finnfjord AS (Finnfjord) hadde overtrådt reglene om systemansvar, og overtredelsesgebyr ble ilagt med hjemmel i energiloven og forskrift om systemansvaret i kraftforsyningen (fos).

Statnett uttalte seg til klagen i brev av 18. oktober 2011.

I brev av 3. oktober 2011 avslo NVE søknad om oppsettende virkning for betaling av gebyret.

Etter å ha vurdert klagen, fant ikke NVE grunn til å endre sitt vedtak. Saken ble oversendt departementet for klagebehandling i brev av 22. desember 2011.

2. KLAGEN

Finnfjords klage retter seg mot adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr for den aktuelle hendelsen, og NVEs vurdering som ligger til grunn for bruk av reaksjonen. Uansett anfører Finnfjord at det ilagte gebyret er for høyt.

Finnfjord anfører at årsaken til at systemvernet ble avskrudd i strid med forskriften må tillegges vekt.

Postadresse
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
<http://www.oed.dep.no/>

Kontoradresse
Einar Gerhardsens plass
1
postmottak@oed.dep.no

Energi- og
vannressursavdelingen
Sentral: 22 24 90 90

Saksbehandler
Sindre Ulvund Løvgaard
22246363
Org. nr. 977 161 630

Det er vist til at smelteverket befant seg i en anstrengt driftssituasjon, der kun to av tre ovner var i drift. I tillegg hadde disse to ovnene tekniske problemer og redusert drift.

Finnfjord mente det var fare for tekniske problemer ved en eventuell utkobling på grunn av kulde. Det var fare for skade på kritisk utstyr, blant annet vannkjølte elementer, dersom Statnett foretok utkobling. En produksjonsstans for å reparere feilene kunne få svært betydelige økonomiske følger.

Finnfjord vurderte risikoen for skade i smelteverket til å være for stor. Tilsvarende risiko var ikke hos andre aktører, og Statnett hadde andre alternativer for utkobling. Det var dessuten ikke fremforhandlet noen avtale som regulerte økonomisk kompensasjon ved skader og økonomisk tap.

Finnfjord anfører at det fastsatte overtredelsesgebyret uansett er satt for høyt. Det er vist til at gebyret på kr. 500.000,- er et betydelig beløp for bedriften, og at det virker tilfeldig satt, uten referanse til verken samfunnsøkonomiske eller bedriftsøkonomiske vurderinger.

3. DEPARTEMENTETS VURDERING

Innledningsvis bemerker departementet at et forvaltningsorgan ikke har plikt til å imøtegå alt det en part har anført, jf. forvaltningsloven § 25. Departementet har behandlet klagerens anførsler i den grad det er nødvendig for å begrunne avgjørelsen i saken.

Klagen reiser spørsmål om Finnfjords deaktivering av systemvernet, og den påfølgende unnlattelsen av å reaktivere systemet etter instruks, er en overtredelse av reglene om systemansvar som bør sanksjoneres med overtredelsesgebyr. Om så er tilfelle oppstår spørsmål om utmåling av gebyr.

Etter energiloven §§ 10-7 og 10-8 kan overtredelsesgebyr ilegges et foretak dersom bestemmelser i eller i medhold av energiloven er overtrådt forsettlig eller uaktsomt. Det skal foretas en vurdering av om gebyr bør gis også der det er klart at regelverket objektivt sett er overtrådt.

Momentene som er listet opp i § 10-8 annet ledd, og som er vurdert av NVE, er relevante både ved spørsmålet om gebyr bør ilegges, og ved en eventuell påfølgende utmåling av gebyrets størrelse.

3.1 Overtredelse av energilovens § 6-1 og fos § 21

Systemansvaret er hjemlet i energilovens §§ 6-1 flg. Statnett er tildelt myndighet som systemansvarlig, og systemansvaret er nærmere regulert i fos.

Finnfjords plikt til å rette seg etter instruksjoner gitt av den systemansvarlige (lydighetsplikt) fremgår direkte av energiloven § 6-1 tredje ledd:

”Enhver som helt eller delvis driver nett, produksjon eller organisert markedsplass etter § 4-5, samt omsettere og sluttbrukere plikter å rette seg etter den systemansvarliges instruksjoner under systemansvaret, samt følge bestemmelser om systemansvaret fastsatt i eller i medhold av denne lov. Avgjørelser som fattes av den systemansvarlige under utøvelsen av systemansvaret er unntatt forvaltningsloven kap. IV–VI og VIII.”

Finnfjord er som sluttbruker underlagt lydighetsplikten. I de tilfeller Statnett gir instruksjoner under systemansvaret, har Finnfjord en ubetinget plikt til å innrette seg etter disse. Instruksjoner og pålegg gitt i medhold av systemansvaret er å anse som systemkritiske vedtak.

Forbudsbestemmelsen i fos § 21 annet ledd har en særlig regulering av installasjon, aktivering og deaktivering av systemvern:

”Konsesjonær kan ikke idriftsette, aktivere eller deaktivere systemvern uten etter vedtak av systemansvarlig.”

I forarbeidene til forskriften er det presisert at bestemmelsen omfatter bruken av systemvernet i hvert enkelt tilfelle, og at bruken skal godkjennes av systemansvarlig hver eneste gang.

Finnfjord har erkjent overtredelsen av reglene om systemansvar slik det fremgår av klagen.

Finnfjords deaktivering av systemvernet uten samtykke fra Statnett, var en overtredelse av fos § 21 annet ledd. Den påfølgende unnlattelsen av å etterkomme Statnetts pålegg om reaktivering av systemvernet er et brudd på den lydighetsplikten som følger direkte av energiloven § 6-1 tredje ledd.

Departementet legger til grunn at vedtaket i tilstrekkelig grad begrunnes i fos § 21 annet ledd, som direkte retter seg mot å deaktivere systemvernet uten vedtak fra systemansvarlig.

Departementet legger som NVE til grunn at det subjektive kravet til utvist skyld er oppfylt, og viser i den sammenheng til sakens dokumenter.

3.2 Vurdering av om overtredelsesgebyr bør ilegges

Finnfjord har anført i klagen at de bakenforliggende årsakene til selskapets handlinger må vektlegges ved vurderingen av om overtredelsesgebyr bør ilegges. Som beskrevet

ovenfor i punkt 2, mener Finnjord at det forelå en svært anstrengt driftssituasjon i smelteverket.

Departementet kan ikke se at faren for driftsavbrudd og økonomisk tap fritok Finnjord fra plikten til å etterleve et systemkritisk vedtak. Når Statnett anser det nødvendig å benytte vedtakskompetansen, må hensynet til de overordnede samfunnsinteressene være avgjørende. Nett er kritisk infrastruktur som ivaretar forsyningssikkerheten. Skader på nett kan ha store negative samfunnsmessige konsekvenser. Hensynet til den enkelte aktører med installert systemvern må derfor i første omgang vike, men er søkt ivaretatt i regelverket ved at økonomisk tap som følge av systemkritiske vedtak kompenseres i ettertid.

Det utgjør et grovt og alvorlig brudd på regelverket når en aktør i egeninteresse bevisst motsetter seg et systemkritisk vedtak. Allmennpreventive hensyn gjør seg gjeldende. Departementet deler derfor NVEs syn om at det må reageres med overtredelsesgebyr i saken.

Departementet har merket seg at det på daværende tidspunkt ikke forelå en avtale om økonomisk kompensasjon til Finnjord ved driftsavbrudd mv. som følge av vedtakene. Denne omstendigheten kan imidlertid ikke tillegges noen avgjørende vekt.

3.3 Utmåling av overtredelsesgebyr

Størrelsen på overtredelsesgebyret må fastsettes skjønnsmessig. Energiloven § 10-8 annet ledd gir anvisning på de momenter som skal tillegges særlig vekt i vurderingen.

Departementet peker på at dette er et grovt brudd på regelverket. Bedriftens egne interesser ble bevisst prioritert foran samfunnsinteressene som er søkt ivaretatt gjennom systemansvaret. I tillegg til å deaktivere systemet uten nødvendig samtykke, unnlot dessuten Finnjord senere å etterkomme Statnetts pålegg om å reaktivere vernet.

Departementet kan ikke se at et gebyr på kr. 500.000,- er uforholdsmessig høyt for en slik virksomhet som Finnjord driver. Departementet viser til NVEs vurdering av spørsmålet, og understreker at både av allmennpreventive grunner og for å unngå en tilsvarende overtredelse av Finnjord i fremtiden er det viktig at det fastsettes et overtredelsesgebyr av denne størrelse for et foretak som Finnjord AS.

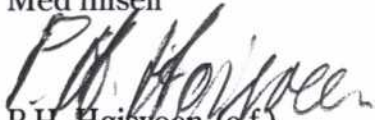
Departementet finner ikke grunn til å endre størrelsen på overtredelsesgebyret fastsatt til kr. 500.000,- av NVE.

4. KONKLUSJON

Klagen tas ikke til følge. NVEs vedtak av 2. september 2011 stadfestes.

Det gjøres oppmerksom på at departementets vedtak er endelig og ikke gjenstand for klage, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd første punktum.

Med hilsen

P.H. Høisveen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Harald Solli
avdelingsdirektør

Kopi:

Norges vassdrags- og energidirektorat
Statnett SF

Postboks 5091 Majorstuen
Postboks 5192 Majorstuen

0301 OSLO
0302 OSLO